

Bölüm 10

ARTERIA ILIACA INTERNA'NIN ANATOMİSİ, DALLARI VE VARYASYONLARI

Sinan BAKIRCI¹

Abdominal aorta, lumbal dördüncü vertebra'nın önünde bifurcatio yaparak ikiye ayrılır ve sağ ile sol arteria iliaca communis başlar. Arteria iliaca communis oblik olarak laterale doğru yaklaşık 5 cm uzanır ve daha sonra sakroiliak eklem hizasında arteria iliaca interna ve arteria iliaca externa olarak ikiye ayrılır. Sağ ve sol her iki arteria iliaca communis'in önünden kendi taraflarının üreteri geçerken sol taraftakinin önünden ayrıca arteria rectalis superior da geçer. Sol tarafın arteria iliaca communis'i sağ tarafa göre biraz daha kısadır. Arteria iliaca externa ve arteria iliaca interna'nın başlangıcı % 99 bu şekildedir. Fakat %1 oranında arteria iliaca interna ve arteria iliaca externa, aorta abdominalis'den doğrudan ayrılabilir ve bu durumda arteria iliaca communis bulunmayabilir. Arteria iliaca interna; pelvisi oluşturan duvar yapılarını, pelvis içi genital ve üriner sistem organlarını, perineal bölgeyi, bu bölgede yer alan dış genital sistem organlarını, gluteal bölge kaslarını ve uyluk kaslarını besler (1-3).

Arteria iliaca interna çok fazla varyasyon gösteren bir arterdir. Pelvis içerisinde tek başına ana arter (tek ana kök) olarak yukardan aşağıya doğru uzandığı gibi; iki, üç hatta daha fazla ana köke de ayrılabilir. Pelvis içerisindeki ana kök sayısına bağlı olarak arteria iliaca interna'nın dallarında da farklı varyasyonel dallanma biçimi gözlenir. Arteria iliaca interna'nın tek ana kök olarak uzandığı durumların oranı % 10 iken, en çok görülen formasyon iki ana kök olarak uzandığı durumdur ve % 60 oranında görülür. İki ana kök bulunduğu durumların % 35'inde ön ana kök arteria glutea inferior ve arteria pudenda interna olarak, arka ana kök ise arteria glutea superior olarak uzanır. Olguların yaklaşık % 12'sinde ön ana kök distalde arteria pudenda interna olarak devam eder. Arka ana kök ise arteria glutea superior ve arteria glutea inferior olarak ikiye ayrılır. Arteria glutea superior, piriform kasın üzerinden, arteria glutea inferior ise piriform kasın altından geçer ve pelvisi terk ederek dışarı, dorsale çıkar. Olguların farklı % 12'lik bölümünde ise arka ana kökten ayrılan arteria glutea superior ve arteria glutea inferior'un her ikisi birlikte suprapiriform aralıktan geçer. Daha sonra arteria glutea inferior, piriform kasın arkasından (dorsalinden) distale doğru uzanır. Olguların % 1'lik

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Uşak Üniversitesi Tıp Fakültesi Anatomi AD., drbakrc@hotmail.com

Arteria iliolumbalis, cauda equina'yı ve spinal sinir köklerini, **arteria sacralis lateralis** ise medulla spinalis zarlarını besleyen arteria iliaca interna'nın paryetal dallarıdır.

KAYNAKLAR

1. Arıncı K, Elhan A. Anatomi, Güneş Tıp Kitapevi 5. Baskı Ankara 2014.
2. Ozan H. Ozan Anatomi Klinisyen Tıp Kitapevleri 3. Baskı, Ankara 2014.
3. Wachter F, Lippert H, Pabst R. Arterial Variations in Humans: Key References Radiologist and Surgeon. I. Baskı Stuttgart, Germany. 2018 by Georg Thieme Verlag KG. Sf 151-159.
4. M.Schünke, E. Schulte, U. Schumacher. Prometheus Anatomi Atlası. Çeviri editörü M. Yıldırım. Nobel Tıp Kitapevleri I. Baskıdan çeviri. Cilt 2. 2009.
5. Akshara Venmalassery Raji ve and Minnie Pillay A Study of Variations in the Origin of Obturator Artery and its Clinical Significance. J Clin Diagn Res. 2015 Aug; 9(8): AC12–AC15. Published online 2015 Aug 1.
6. Tirupathirao V, Srinivasarao Y, Dorai Raj SJ. An anomalous origin of obturator artery and its clinical importance in humans. Int J Anat Res. 2013;1:2-6.
7. Ronald A. Bergman, Adel K. Afifi Ryosuke Miyauchi, Anatomy Atlases: Illustrated Encyclopedia of Human Anatomic Variation: Opus II: Cardiovascular System: Arteries: Pelvis
8. DiDio LJ, Diaz-Franco C, Schemainda R, Bezerra AJ Morphology of the middle rectal arteries. A study of 30 cadaveric dissections. Surg Radiol Anat. 1986;8(4):229-36
9. Fronhöfer G, Niernberger T, Anderhuber F. Variations in the branching of the internal pudendal artery in the ischioanal fossa. Ann Anat. 1996 Apr;178(2):133-5.